

**LEMPÄÄLÄN KUNNAN
LISÄOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA**

—

JOUSTAVA LISÄLUOKKA

22.6.2010
Sivistyslautakunta

Sisältö

1. LISÄOPETUKSEN JÄRJESTÄMISEN LÄHTÖKOHDAT JA OPETUKSEN LAAJUUS	3
2. LISÄOPETUKSEN TAVOITTEET	4
3. OPETUSSUUNNITELMA	4
4. OPISKELIJAN OPINNOT	6
5. LISÄLUOKAN OPETUS	6
6. OPISKELIJAN ARVIOINTI	6
7. TODISTUKSET	7
7.1 TODISTUS KOKO LISÄOPETUKSEN SUORITTAMISESTA	7
7.2 TODISTUS LISÄOPETUKSESSA SUORITETUISTA OPINNOISTA	7
7.3 TODISTUSTEN LIITTEET	8
8. LEMPÄÄLÄN JOUSTAVA LISÄLUOKKA	8
8.1. LUOKANVALVOJAN JA LISÄOPETUKSEN OHJAAJAN ROOLIT LEMPÄÄLÄN JOUSTAVASSA LISÄLUOKASSA.	8
9. OPETUSTARJONTA HAKKARIN KOULUN YHTEYDESSÄ OPISKELEVILLE OPPILAILLE	9
9.1 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	9
<i>Äidinkieli</i>	9
<i>Ruotsi</i>	9
<i>Englanti</i>	9
<i>Matematiikka</i>	10
<i>Fysiikka</i>	10
<i>Kemia</i>	10
<i>Biologia</i>	10
<i>Maantiede</i>	11
<i>Yhteiskuntaoppi</i>	11
<i>Uskonto</i>	11
<i>Terveystieto</i>	11
<i>Tietotekniikka ja tekstinkäsittely</i>	11
<i>Kotitalous</i>	12
<i>Kuvataide</i>	12
<i>Tekstiilityö</i>	12
<i>Oppilaanohjaus</i>	12
<i>Lisäopetuksen ohjaus ja projektityötunnit</i>	12
<i>Työelämään tutustuminen</i>	13
10. TYÖVALTAINEN OPISKELU	14
10.1. TUKI JA OHJAUS	14
10.2. ARVIOINTI JA TODISTUKSET	14

1. Lisäopetuksen järjestämisen lähtökohdat ja opetuksen laajuus

Perusopetuksen oppimäärän suorittaneille nuorille voidaan järjestää perusopetuslain mukaista yhden lukuvuoden kestävä lisäopetusta. Lisäopetukseen voidaan ottaa opiskelijaksi nuori, joka on saanut perusopetuksen päättötodistuksen samana tai edellisenä vuonna. Opiskelijalle annetaan lisäopetuksessa opetusta ja ohjausta vähintään 1 100 tuntia.

Lisäopetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa eikä oppimäärää. Lisäopetuksen opetussuunnitelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärään kuuluvia kaikille yhteisiä oppiaineita, perusopetuksen valinnaisia aineita, perusopetuksen tehtävän mukaisia muita aineita ja oppiainekokonaisuuksia, ammattiin valmistavia opintoja sekä työelämään tutustumista. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus korottaa perusopetuksen oppimäärään kuuluvien yhteisten aineiden arvosanoja ja koulun opetustarjonnan mukaan myös valinnaisten aineiden arvosanoja.

Lisäopetus voidaan järjestää myös toiminta-alueittain valtioneuvoston asetuksen 1435/2001 9 §:n mukaisesti. Lisäopetusta voidaan järjestää muun perusopetuksen yhteydessä, erillisessä lisäopetusryhmässä ja muissa oppilaitoksissa sekä työelämässä, järjestöissä ja yhteisöissä tapahtuvana ohjattuna opiskeluna. Opiskelijat voivat suorittaa lisäopetukseen kuuluvia opintoja muussa kuin omassa oppilaitoksessaan siten kuin opetuksen järjestäjä päättää. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään. Koulutuksen järjestäjän ja työelämän edustajien kesken sovitaan työpaikoilla tapahtuvan oppimisen tavoitteista ja sisällöistä sekä työnjaosta koulun ja työelämän kesken.

Lisäopetus järjestetään siten, että se tarjoaa opiskelijalle myönteisiä oppimiskokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä. Opetuksessa tulee käyttää monipuolisia menetelmiä ja työtapoja opiskelumotivaation herättämiseksi ja ylläpitämiseksi. Lisäopetuksessa olevan opiskelijan opintojen etenemistä tulee seurata säännöllisesti. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus saada henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa opintojensa suunnittelussa ja suorittamisessa, jatko-opintojen valinnassa sekä uran ja elämän suunnittelussa. Opiskelijalle tulee myös järjestää muut tarvittavat oppilashuolto- ja tukipalvelut.
(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004)

Lempäälän kunnassa järjestetään lisäopetusta perusopetuksen oppimäärän suorittaneille Lempäälän kunnassa asuville oppilaille talousarvion määrärahojen mukaan. Lisäopetukseen voidaan ottaa myös ulkopaikkakuntalaisia, mutta etusijalla ovat Lempäälän kunnassa asuvat oppilaat. Opiskelijalle annetaan lisäopetuksessa opetusta ja ohjausta vähintään 1100 tuntia.

Lempäälän kunnassa lisäopetusta hallinnoi ja koordinoi koulutuspalvelut. Lisäopetuksen järjestämisessä hyödynnetään Lempäälän kunnassa olevia valmiita rakenteita sekä kunnassa olevaa moniammatillista osaamista kuten nuorisopalveluiden, sosiaalitoimen ja erilaisten hankkeiden tieto-taitoa tavoitteena nuorten kasvun tukeminen. Yhteistyö on avainasemassa opetuksen järjestämisessä ja toteuttamisessa.

Lisäopetus voidaan järjestää erillisessä lisäopetusryhmässä, muun perusopetuksen yhteydessä, muissa oppilaitoksissa, nuorten työpajalla, työelämässä sekä järjestöjen ja yhteisöjen piirissä tapahtuvana ohjattuna oppimisena. Opiskelijat voivat suorittaa lisäopetukseen kuuluvia opintoja myös muussa kuin omassa oppilaitoksessaan sen mukaan kuin opetuksen järjestäjät päättävät. Lisäopetusta voidaan järjestää myös erityistapauksissa esim. erityiskoulussa. Tavoitteena voi olla tutustuminen eri oppilaitoksiin, erilaisiin ammattialoihin tai opiskeluun eri koulutusaloilla. Opetusjärjestelyissä pyritään myös yhteistoimintaan työelämän kanssa. Työelämän osuudesta opiskelijan opinnoissa sekä sen muodoista ja laajuudesta päätetään kunkin opiskelijan henkilökohtaisessa oppimissuunnitelmassa.

Lempäälän kunnassa lisäopetusta toteutetaan luokkamuotoisesti ns. perus10:llä ja työvaltaisesti ns. työ10:llä. Opiskelija voi tehdä itsenäisesti tai ohjatusti opiskeluun sisältyviä matkoja ja retkiä, osallistua leireihin sekä tutustua erilaisiin oppimisympäristöihin. Lisäopetus suunnitellaan opiskelijan tarpeista lähtien ja pohjana ovat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Lisäopetus on mahdollista järjestää yhdellekin opiskelijalle.

2. Lisäopetuksen tavoitteet

Lisäopetuksen tavoitteena on perusopetuksen tehtävää jatkaen tukea opiskelijan kasvua ja kehitystä sekä ehkäistä syrjäytymistä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- oppii itsenäisyyttä ja vastuullisuutta ja kehittää itsetuntemustaan
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- kehittää opiskelutaitojaan
- kehittää valmiuksia tehdä päätöksiä sekä suunnitella jatko-opintojaan, uraansa ja tulevaisuuttaan
- oppii arvioimaan omaa toimintaansa ja toteuttamaan suunnitelmiaan muuttuvissa olosuhteissa
- parantaa jatko-opintoihin pääsyn edellytyksiään sekä opinnoissa tarvittavaa tieto- ja taitopohjaa
- oppii hankkimaan opinnoissa, yhteiskunnassa ja muussa elämässä tarvittavia tietoja käyttäen hyväksi myös tieto- ja viestintäteknologiaa
- oppii kehittämään taitojaan selvitä erilaisissa elämäntilanteissa.

Tavoitteena on, että lisäopetuksen jälkeen jokaisella opiskelijalla on sekä suunnitelma jatko-opinnoista että valmiudet aloittaa ne.

Lempäälän kunnassa lisäopetuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tehdään laajaa yhteistyötä moniammatillisesti yhdessä kodin ja opiskelijan kanssa. Tärkeimmässä roolissa on auttaa opiskelijaa kasvaamaan itsenäiseksi, vastuuntuntoiseksi ja yhteistyökyvyiltään taitavaksi oppijaksi. Lisäksi pyritään ehkäisemään syrjäytymistä ohjaamalla opiskelijaa kykeneväiseksi tekemään perusteltuja valintoja, selviytymään erilaisista elämäntilanteista ja suunnittelemaan tulevaisuuttaan aikuisesti.

3. Opetussuunnitelma

Lisäopetuksen opetussuunnitelman laatimisesta vastaa opetuksen järjestäjä. Lähtökohdan lisäopetuksen opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat lisäopetuksen opetussuunnitelman perusteiden lisäksi valtioneuvoston asetuksessa 1435/2001 määrittelemät yleiset valtakunnalliset tavoitteet sekä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet.

Perusopetuksen opetussuunnitelmaan pohjautuen lisäopetuksen opetussuunnitelmasta tulee käydä ilmi

- lisäopetuksen tavoitteet ja opetusjärjestelyt
- opiskelijaksi ottamisen perusteet
- mahdollisuudet opintoihin omassa koulussa
- mahdollisuudet opintoihin muissa oppilaitoksissa, työelämässä ja muualla oman koulun ulkopuolella
- ohjaustoiminta opiskelun tukena
- oppilashuollon järjestäminen
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden oppilaitosten, eri hallinnonalojen ja työelämän edustajien kanssa

- erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus ja tukipalvelut
- opiskelijan arviointi ja todistukset
- lisäopetuksen jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Lempäälän kunnassa lisäopetuksen opetussuunnitelman laatimisesta vastaa opetuksen järjestäjä yhteistyössä Lempäälän Ohjaamon ja lisäluokan ohjaajan kanssa. Lisäopetuksessa yhteistyö oppilaan kodin, toisen asteen oppilaitosten, työelämän ja eri hallintokuntien kanssa on avainasemassa.

Lisäopetuksen opetussuunnitelmaan voi kuulua perusopetuksen opetussuunnitelmaan sisältyviä kaikille yhteisiä oppiaineita ja perusopetuksen tehtävän mukaisia muita aineita, oppiaine- tai aihekokonaisuuksia sekä ammattiin valmentavia opintoja. Opiskelijalla on mahdollisuus parantaa perusopetuksen opetussuunnitelmassa olevien yhteisten aineiden arvosanoja ja koulun opetustarjonnan mukaan myös valinnaisten aineiden arvosanoja henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaan. Opetusta kaikista mahdollisista aineista ei välttämättä järjestetä kaikkina vuosina. Opetuksen järjestäjä sitoutuu kuitenkin tarjoamaan opetusta kattavassa määrässä harkiten valittuja aineita vuosittain.

Lisäopetusta voidaan järjestää ilman ryhmäminimiä. Lisäopetusta voidaan järjestää lisäopetusryhmässä luokkamuotoisesti tai yksittäisille opiskelijoille räätälöiden suunnitelman mukaan, esim. työvaltaisena lisäopetuksena tai muun perusopetuksen mukana. Lisäopetuksessa voidaan järjestää mahdollisuus opiskella myös muissa oppilaitoksissa niin, että opiskelija voi tutustua erilaisten ammattialojen opetukseen ja työskentelyyn. Järjestämisessä huomioidaan joustavuus ja henkilökohtaiset tarpeet.

Työelämässä oppimisen järjestelyt liittyvät lisäopetusryhmän sääntöihin ja järjestelyihin. Lisäopetusryhmään hakeutuessaan opiskelija sitoutuu noudattamaan koulun määräämiä ryhmän sääntöjä ja aikatauluja myös työelämän tutustumisen suhteen.

Lempäälän kunnassa lisäopetuksessa opiskelun ydin on jokaisen opiskelijan henkilökohtainen oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelmasta tulee käydä ilmi opiskelijan opiskelulle asetamat tavoitteet, opinto-ohjelma oppiaineineen ja viikkotuntimäärineen, suunnitelma opinto-ohjelman toteuttamiseksi ja tarkistamiseksi, opiskelijan itsearviointi sekä hänen oppimisympäristönsä. Oppimissuunnitelman laadinnasta vastaa opiskelija, tarvittaessa huoltaja(t) sekä opetuksen järjestäjän määräämä työryhmä, joka voi koostua rehtorista, opinto-ohjaajasta, luokanvalvojasta, lisäopetuksen ohjaajasta tai muista tarvittavista henkilöistä.

Ohjaustoimintaa opiskelun tukena järjestetään moniammatillisesti hyödyntäen eri hallintokuntien tietotaitoa huomioiden niin opintojen ohjaus, vapaa-aika, ihmiseksi kasvaminen, elämisen taitojen oppiminen ja henkilökohtainen tukeminen. Ohjaustoiminnassa keskitytään opiskelijan kokonaisvaltaiseen kohtaamiseen ja kasvatukselliseen otteeseen. Tiivis yhteydenpito opiskelijaan, koteihin ja eri yhteistyötahoihin ovat ohjaustoiminnan avainsanoja.

Opiskelijalle järjestetään kaikki tarvittavat oppilashuolto- ja tukipalvelut, jotka ovat myös perusopetuksen oppilaan käytettävissä opetuksen järjestäjän koulussa. Näitä ovat esimerkiksi läksyparkki, tukiopetus ja oppilashuoltoryhmän toiminta. Perusopetuksessa laadittu henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) päivitetään oppilaan siirtyessä lisäluokalle. Päivittämisestä vastaa kunkin HOJKSiin kuuluvan aineen opettaja yhdessä erityisopettajan kanssa.

Kodin ja koulun yhteistyö on opiskelijan tavoitteiden saavuttamisessa erittäin tärkeää ja Lempäälän kunnan lisäopetuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä kodin kanssa. Laaja verkosto opiskelijan ympärillä muodostaa turvallisen oppimisympäristön ja kodin merkitys kasvavan nuoren elämässä on yhä edelleen suuri, vaikka nuori on lähestymässä täysi-ikäisyyttä.

Lempäälän kunnassa lisäopetusta kehitetään jatkuvasti yhteistyössä eri hallintokuntien kanssa. Arviointia kehitetään vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja lisäopetuksen arvioinnissa suunnataan kohti toisen asteen arviointikäytäntöjä esim. portfolioiden, itsearvioinnin ja päiväkirjojen muodossa.

4. Opiskelijan opinnot

Koska lisäopetusta varten ei ole valtakunnallista oppimäärää, jokaiselle opiskelijalle tulee yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa hänen huoltajansa kanssa suunnitella ja sopia

- opiskelijan opinto-ohjelmaan sisältyvät opinnot omassa koulussa, muissa oppilaitoksissa, työelämässä ja muualla
- oppiaineiden ja muiden opintojen tuntimäärät
- opiskelijan henkilökohtaiset oppimistavoitteet
- henkilökohtaisen ohjauksen järjestäminen ja muut mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Opiskelijalle voidaan laatia oppimissuunnitelma, johon nämä tiedot kootaan ja jossa niitä täsmennetään. Jos opiskelijalle on hänen perusopetuksessa ollessaan laadittu henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), otetaan se huomioon opintoja suunniteltaessa.

Lempäälän kunnassa noudatetaan kohdassa Opetussuunnitelma määriteltyä käytäntöä.

5. Lisäluokan opetus

Lisäluokan oppilasmateriaali otetaan erityisesti huomioon lisäluokan opetusta järjestäessä. Lisäluokalle hakeutuvilla oppilailla on keskimääräistä enemmän luki-, keskittymis- ja oppimishäiriöitä. Lisäksi lisäluokan oppilaat käyttävät usein erilaisia oppimisen strategioita, kuin mitä perinteinen luokkaopetus suosii.

Lisäluokan opettajat räätälöivät opetusmenetelmänsä ottaen huomioon kunkin lisäopetusryhmän erityispiirteet. Opetusta järjestäessä pidetään mielessä, että lisäluokan oppilaat ovat vanhempia kuin perusopetuksen oppilaat, mutta eivät aina kuitenkaan ratkaisevasti paljon aikuisempia. Lisäluokka toimii opetuksen puolesta väliaskeleena peruskoulun koulumaisesta opiskelusta toisen asteen itenäisempään opiskeluun.

6. Opiskelijan arviointi

Arvioinnin tulee olla luonteeltaan ohjaavaa ja kannustavaa sekä opiskelijan itsearviointia kehittävää. Perusopetuksen oppimäärään kuuluvissa yhteisissä oppiaineissa arvioinnin tulee perustua Opetushallituksen perusopetusta varten määrittelemiin päättöarvioinnin kriteereihin ja niiden soveltamista koskeviin ohjeisiin, ja siinä käytetään perusopetusasetuksen 10 §:n 3. momentin mukaista numeroasteikkoa. Perusopetuslain 17 §:n 2. momentin mukaisesti yksilöllisen oppimäärän mukaan perusopetuksen yhteisiä aineita opiskelevan arviointi perustuu opiskelijan opinto-ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja siinä voidaan käyttää myös sanallista arviota. Perusopetuksen valinnaisten oppiaineiden arvioinnissa noudatetaan, mitä näiden aineiden arvioinnista on perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa päättöarviointia koskien päätetty. Muissa opiskelijan opinto-ohjelmaan kuuluvissa opinnoissa arviointi perustuu opiskelijan opinto-ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin, ja arvioinnissa voidaan käyttää numeroarvostelua tai sanallista arviota. Opiskelijan itsearvioinnin kohteena ovat erityisesti hänen valmiutensa asettaa itselleen tavoitteita, tarkastella ja ohjata omaa työskentelyään, tunnistaa edistymistään, hoitaa arkielämän tilanteita sekä suunnitella tulevaisuuttaan.

Lempäälän kunnan lisäopetuksessa panostetaan rakentavaan ja jatkuvaan arviointikäytäntöön. Tavoitteena on myös kehittää opiskelijan kykyä itsearviointiin ja että hän oppii muodostamaan realistisen kuvan omista tiedoistaan, taidoistaan ja kyvyistään. Tarkoituksena on, että opiskelija oppii arvioinnin avulla kehittämään itseään kokonaisvaltaisesti ja monipuolisesti. Oppilaan oman oppimisen reflektointi, jatkuva dialogi opettajien ja ohjaajien kanssa, päiväkirjat, portfolioit ja itsearvioinnit ovat tärkeä osa arviointia. Itsearviointia toteutetaan ennen kaikkea arviointikeskustelujen ja lisäluokan ohjauksen kautta.

Oppiaineesta annettava lisäopetuksen päättötodistuksen arvosana on keskiarvo perusopetuksen päättötodistuksen arvosanasta ja lisäopetuksen aikana suoritettujen kurssien arvosanojen keskiarvosta. Lisäksi opettaja voi harkintansa mukaan vaikuttaa korottavasti tai alentavasti laskettuun keskiarvoon oppilaan työskentelyn ja käytöksen perusteella. Taito- ja taideaineiden kohdalla korotus lasketaan aina peruskoulun päättötodistuksen pakollisten kurssien keskiarvosta.

7. Todistukset

Lisäopetuksessa käytettävät todistukset ovat

- välitodistus tai jaksotodistus, joiden antamisesta päätetään opetussuunnitelmassa,
- todistus lisäopetuksen suorittamisesta ja
- todistus lisäopetuksessa suoritetuista opinnoista.

Kaikkiin todistuksiin merkitään todistuksen nimi, opiskelijan nimi ja henkilötunnus, opetuksen järjestäjän ja koulun nimi, lukuvuosi ja todistuksen antamispäivämäärä sekä maininta, että todistus on Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien perusteiden mukainen todistus. Jos oppilas on lisäopetuksessa opiskellut perusopetuksen yhteisiä oppiaineita yksilöllisen oppimäärän mukaisesti, opiskelijan saama sanallinen arvio tai numeroarvosana varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoihin tulee maininta, että oppilas on opiskellut yksilöllisen oppimäärän mukaisesti. Arviota opiskelijan käyttäytymisestä ei merkitä todistuksiin. Mikäli osa opinnoista on tapahtunut muussa oppilaitoksessa, työpaikalla tai työpaikkaan rinnastettavassa muussa paikassa, siitä tulee tehdä merkintä todistuksiin. Opiskelijalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus.

7.1 Todistus koko lisäopetuksen suorittamisesta

Jos opiskelija suorittaa hyväksytysti kaikki opinto-ohjelmaansa kuuluvat opinnot, annetaan hänelle Todistus lisäopetuksen suorittamisesta.

Todistuksen kohtaan Lisäopetuksen aikana suoritettujen opinnot merkitään opiskelijan opinto-ohjelma ja aineittain tai aineryhmittäin arvio kaikista lisäopetuksessa suoritetuista opinnoista. Tähän kohtaan merkitään myös ne perusopetuksen yhteiset ja valinnaiset oppiaineet, jotka opiskelija on suorittanut hyväksytysti lisäopetuksen aikana, mutta joissa hän ei ole korottanut perusopetuksen päättötodistuksessa saamaansa arvosanaa. Todistukseen merkitään tarvittaessa kohta Perusopetuksen päättöarvosanojen korottaminen. Jos opiskelijan lisäopetuksessa saama uusi arvosana perusopetuksen yhteisissä tai valinnaisissa oppiaineissa on korkeampi kuin perusopetuksen päättötodistuksen arvosana, se merkitään tähän kohtaan.

7.2 Todistus lisäopetuksessa suoritetuista opinnoista

Mikäli opiskelija suorittaa vain osan opinto-ohjelmaansa kuuluneista opinnoista hyväksytysti tai keskeyttää opintonsa, annetaan hänelle Todistus lisäopetuksessa suoritetuista opinnoista.

Opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot merkitään todistuksessa kohtaan Lisäopetuksen aikana suoritettujen opinnot. Tähän kohtaan merkitään myös ne perusopetuksen yhteiset ja valinnaiset oppiaineet, jotka opiskelija

on suorittanut hyväksytysti lisäopetuksen aikana mutta joissa hän ei ole korottanut perusopetuksen päättö-
todistuksessa saamaansa arvosanaa. Jos opiskelija on korottanut jonkin perusopetuksen yhteisen tai valinnai-
sen oppiaineen arvosanaa, se merkitään todistuksessa kohtaan Perusopetuksen päättöarvosanojen korotta-
minen.

7.3 Todistusten liitteet

Opiskelija saa pyynnöstä todistuksen liitteen, jossa arvioidaan hänen käyttäytymistään ja
työskentelyään lisäopetuksessa. Todistuksen liitteenä voi olla myös

- tarkempia tietoja oppilaan opinto-ohjelmasta ja opinnoista menestymisestä
- seloste muissa oppilaitoksissa suoritetuista opinnoista
- arvio työpaikoilla tapahtuneesta oppimisesta sekä kuvaus opiskelijan työtehtävistä
- seloste opiskelijan harrastustoiminnasta.

**Lempäälän kunnan lisäopetuksen opiskelijoiden todistuksiin liitetään arvioinnit heidän suorituksistaan
työvaltaisella lisäluokalla, liitetään selosteet ja arvioinnit työpaikoilla tapahtuneesta oppimisesta, va-
paa-ajalla tapahtuneesta oppimisesta ja muusta opiskelusta opiskelijan henkilökohtaisen oppimis-
suunnitelman mukaan.**

8. Lempäälän joustava lisäluokka

Lempäälän kunnan lisäopetusta toteutetaan nimellä Lempäälän joustava lisäluokka. Lisäopetusta toteutetaan
Hakkarin koulun yhteydessä niin sanotulla Perus10:llä sekä työvaltaisena oppimisena niin sanotulla Työ10:llä.
Opetuksen järjestämisestä vastaa Hakkarin koulu yhdessä lisäluokan ohjaajan kanssa. Opetuspalvelut hallin-
noivat ja koordinoivat joustavaa lisäluokkaa.

Lempäälän joustavan lisäluokan toteuttamisessa yhteistyö on avainasemassa. Yhteistyötä tehdään opetuspal-
veluiden, nuorisopalveluiden, sosiaalitoimen, Monitoimikeskuksen, työvoimapalveluiden, toisen asteen oppilai-
tosten, työpaikkojen ja yritysten, seurakunnan ja kotien ym. tarvittavien tahojen kanssa. Joustavan lisäopetuk-
sen toteuttamisesta on laadittu toimintamalli, joka koskee perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivel-
vaiheen ohjausta ja yhteistyötä.

Lempäälän joustavan lisäopetuksen toteutuksessa noudatetaan Lempäälän kuntakohtaista opetussuunnitel-
maa lisäopetuksesta.

8.1. Luokanvalvojan ja lisäopetuksen ohjaajan roolit Lempäälän joustavassa lisäluokas- sa.

Luokanvalvoja ja lisäluokan ohjaaja tekevät tiivistä yhteistyötä lisäluokan onnistumisen varmistamiseksi.

Lisäopetuksen luokanvalvoja hoitaa Hakkarin koulussa perusopetuksen luokanvalvojalle määrätyt tehtävät.
Lisäksi hän järjestää ohjaajan kanssa HOPS -palaverit ja arviointikeskustelut yhdessä tai tarvittaessa useam-
massa jaksossa. Luokanvalvoja seuraa kokonaisvaltaisesti oppilaiden koulunkäyntiä ja pitää aktiivisesti yhteyt-
tä koteihin ja tarvittaessa muihin oppilaan koulunkäyntiä tukeviin tahoihin.

Lisäopetuksen ohjaajan tehtävänä on tukea lisäopetuksen oppilaita ja omalta osaltaan varmistaa, että lisäope-
tusluokka kokonaisuutena saavuttaa parhaat mahdolliset tulokset lisäopetuksen aikana. Keinoja tähän ovat
esimerkiksi lisäluokan ohjaajan omat tunnit ja projektityötunnit. Lisäopetuksen ohjaaja osallistuu lisäksi tarpeen
mukaan lisäluokan retkiin, opetukseen ja ohjaukseen ja tekee jatkuvaa yhteistyötä luokanvalvojan ja Hakkarin

koulun kanssa. Lisäopetuksen ohjaaja toimii myös linkkinä lisäluokan ja nuorisopalveluiden välillä, välittäen lisäluokalle tietoa Lempäälän kunnan palveluista, tapahtumista ja mahdollisuuksista nuorille.

9. Opetustarjonta Hakkarin koulun yhteydessä opiskeleville oppilaille

Joustavan lisäluokan opetustarjontaan kuuluu lukuvuoden aikana yhteensä 30 kurssia. Lukuvuosi on jaettu 4 jaksoon. Opetusta ja ohjausta tarjotaan vähintään 1100 tuntia. Lukuvuoden 30 kurssia koostuu seuraavista aineista:

Seuraavia aineita opiskellaan kaksi (2) kurssia: äidinkieli, englanti, matematiikka, ruotsi, kuvataide ja käsityö, sekä kotitalous.

Seuraavia aineita opiskellaan yksi (1) kurssi: fysiikka, kemia, maantiede, biologia, yhteiskuntaoppi, uskonto, terveystieto, tietotekniikka ja tekstinkäsittely sekä oppilaanohjaus.

Lisäluokan ohjausta ja projektityötunteja järjestetään yhteensä kolmen (3) kurssin verran.

Työelämätaitojen osuus on kuusi (6) kurssia.

9.1 Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

Äidinkieli

Ensimmäisen kurssin tavoitteena on äidinkielen perustaitojen (lukeminen, kirjoittaminen, luetun ja kuullun ymmärtäminen) vahvistaminen, kielen peruskäsitteiden kertaaminen sekä tiedonhankintaan tutustuminen. Kurssilla luetaan, analysoidaan ja kirjoitetaan eri tekstilajeja ja tarkastellaan erityyppisten tekstien ominaispiirteitä ja kehitetään tekstitaitoa. Kirjoittamalla oikeakielisyyskäytännöt tulevat kerratuksi. Kurssi arvioidaan suullisten ja kirjallisten tuotosten perusteella.

Toisella kurssilla tavoitteena on viestintään perehtyminen, esiintymistaidon vahvistaminen ja itseilmaisun kehittäminen. Kurssilla perehdytään median eri esiintymismuotoihin (lehdet, elokuvat, televisio, Internet yms.). Harjoitellaan yksityisiä ja julkisia vuorovaikutustaitoja.

Kurssi arvioidaan suullisten ja kirjallisten tuotosten perusteella.

Ruotsi

Lisäluokalla oppilas kerta peruskoulussa opitut ruotsin kielen keskeiset rakenteet ja viestintäasiat. Sanasto on suureksi osaksi kertaavaa, mutta aiheistoissa opitaan myös jonkun verran uutta, aikuismaisempaa sanastoa. Oppikirjana käytetään peruskoulun ja toisen asteen nivelvaiheeseen suunniteltua Signal- oppikirjaa. Aihepiireinä ovat pohjoismaat, joten samalla myös pohjoismaihin liittyvät perustiedot kertaantuvat. Opiskelussa painotetaan luetun- ja kuullunymmärtämistaitoja. Suullisen ilmaisun osalta pyritään harjaannuttamaan mielipiteiden ilmaisemista sekä peruskeskustelutaitoja. Oppimista seurataan jatkuvalla suullisella ja kirjallisella arvioinnilla. Myös itsearviointi kuuluu osana molempiin kursseihin.

Englanti

Joustavan lisäluokan aikana kerrataan peruskoulun aikana opitut englannin kielen rakenteet. Myös viestintätilanteet ja sanasto kertautuvat, mutta niitä myös laajennetaan. Vuoden aikana kerrataan erilaisia viestintätilanteita: mm. esittäytyminen, ruokailutilanteet ja lääkäriässä asiointi. Oppilas oppii kohteliaita tapoja ilmaista tunteita ja asioita mm. seuraavista aihepiireistä: perhe, koulutus, vapaa-ajanvietto, säätilat, matkustaminen, teknologia ja tulevaisuudensuunnitelmat. Suullista kielitaitoa aktivoidaan erilaisten harjoitusten avulla.

Lisäluokan aikana kerrataan mm. seuraavat rakenteet: persoonapronominit, genetiivi, aikamuodot, liitekysymys, adjektiivin taivutus, epäsuora kysymys ja passiivi. Materiaalina käytetään vaihtelevasti saatavissa olevaa nivelvaiheeseen tarkoitettua ja suunniteltua materiaalia.

Kurssiarviointi koostuu oppilaan sanakoe- ja koearvosanoista sekä tuntityöskentelystä ja suullisista testeistä. Oppilaita ohjataan myös jatkuvaan itsearviointiin vuoden aikana.

Matematiikka

Lisäluokan matematiikan opetuksen tavoitteena on syventää ja kerrata peruskoulun tietämystä. Sisältöalueina ovat laskutoimitukset eri lukualueilla, potenssioppi, yhtälöt ja yhtälöparit, funktiot, geometria, käytännön laskut eri aihealueilta sekä toiminnallinen matematiikka.

Fysiikka

Tavoitteet: Lisäluokan fysiikan opetuksen tavoitteena on kerrata ja syventää yläkoulun tietoja.

Sisältö: Sisältöalueina ovat mm. mekaniikka, lämpöoppi, valo-oppi ja sähköoppi.

Arviointi: Fysiikassa arvioidaan mm. kirjallisten kokeiden avulla oppilaan fysiikan tietoja, niiden soveltamistaitoja ja oppilaan käsityksiä fysiikan merkityksestä. Lisäksi arvioidaan tiedonkäsittelyn, kokeellisen työskentelyn sekä muiden oppimista tukevien taitojen kehittymistä. Arvioinnissa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon myös oppilaan osoittamat asenteet ja arvot. Oppilaat suorittavat itsearviointia mm. kurssin päätteeksi.

Kemia

Tavoitteet: Lisäluokan kemian opetuksen tavoitteena on kerrata ja syventää yläkoulun tietoja.

Sisältö: Sisältöalueina ovat atomin rakenne, kemian merkkikieli, yhdisteiden muodostus, hapot ja emäkset, neutralointi, reaktioyhtälöt sekä orgaanisen kemian osa-alueita.

Arviointi: Kemiassa arvioidaan mm. kirjallisten kokeiden avulla oppilaan kemian tietoja, niiden soveltamistaitoja ja oppilaan käsityksiä kemian merkityksestä. Lisäksi arvioidaan tiedonkäsittelyn, kokeellisen työskentelyn sekä muiden oppimista tukevien taitojen kehittymistä. Arvioinnissa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon myös oppilaan osoittamat asenteet ja arvot. Oppilaat suorittavat itsearviointia sekä kurssin päätteeksi että arvioidessaan kokeellista työskentelyään kurssin aikana.

Biologia

Lisäluokan biologian opetuksen tavoitteena on kerrata ja syventää peruskoulun aikana saatuja tietoja. Opetuksen painopiste on ihmisen biologiassa.

Arvioinnissa nojaututaan opiskeltujen aiheiden osalta opetushallituksen keskimmäisen arvosanan kriteereihin. Arviointi perustuu kokeisiin ja projektitöihin sekä jatkuvaan näyttöön.

Maantiede

Kurssilla kerrataan yleismaantiedon perusasiat. Seurataan ajankohtaisia, maantietoon liittyviä uutistapahtumia sekä kerrataan Suomen, Euroopan ja muun maailman perusnimistö.

Arvioinnissa nojaututaan opiskeltujen aiheiden osalta opetushallituksen keskimmäisen arvosanan kriteereihin. Arviointi perustuu kokeisiin ja projektitöihin sekä jatkuvaan näyttöön.

Yhteiskuntaoppi

Kurssilla käydään lävitse yhteiskuntaopin ja taloustiedon keskeisiä aiheita. Kurssin sisältöihin kuuluu myös tarpeellisten kansalaistaitojen selvittäminen ja harjoittelu. Opetuksen sisällöt pyrkivät olemaan mahdollisimman käytännönläheisiä. Painotus opetuksessa on taloudessa, jossa oppilaalle opetetaan oman talouden hallintaa erilaisissa toiminnoissa lainoista sijoittamiseen. Oppilaan saaman numeron merkitys on 1/3 (kaksi yhdeksännen luokan numeroa ovat yhtä arvokkaita). Kurssi arvioidaan pääasiallisesti kokeella, mutta numeroa voi nostaa tuntiaktiivisuudella ja annettujen tehtävien huolellisella tekemisellä.

Uskonto

Kurssilla kerrataan ja syvennetään peruskoulun yhdeksännen luokan uskonnon oppisisältöä painottaen eettisten, moraalisten ja filosofisten kysymysten pohdintaa suurimmaksi osaksi keskustelemalla joko opettajajohtoisesti tai ryhmissä. Numeron korottamisesta kiinnostuneilla on mahdollisuus suorittaa projektityö.

Terveystieto

Lisäluokan terveystiedon kurssin tavoitteena on peruskoulun terveystietokasvatuksen aihepiirien kertaaminen ja syventäminen.

Opetus toteutetaan tekemällä ns. portfolio, eli kansio annetuista aiheista. Yhteen kappaleeseen on laskettu n. 5 tuntia ja yhteen aiheeseen 1 – 2 tuntia aikaa. Kansioon suunnitellaan näytävä kansilehti, sisällysluettelo ja aihepaketit lähdeluetteloineen.

Lisäksi tunneilla keskustellaan opiskelijoiden itsetunto-, vuorovaikutus- ja arkielämän taidoista, katsotaan videoita ym. aikataulujen puitteissa. Arviointi tapahtuu kansion ja tuntiaktiivisuuden perusteella.

Tietotekniikka ja tekstinkäsittely

Kurssin tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet käyttää tietokonetta apuvälineenä esimerkiksi tekstinkäsittelyssä tai tiedon etsinnässä. Kurssin jälkeen oppilas osaa käyttää tietokonetta hyödyllisenä apuvälineenä arjessaan, ymmärtäen kuitenkin sen asettamat haasteet, ongelmat ja rajoitteet, esimerkiksi tietoturvan tai yksityisyyden suojan osalta. Opeteltavia asioita ovat esimerkiksi sähköpostin ja hakukoneiden tehokas ja turvallinen käyttö, tiedostonhallinta perusteet ja tekstinkäsittelyohjelmien perustoiminnot. Tekstinkäsittelyä ja tietokoneita harjoitellaan myös yhteistyössä äidinkielen opetuksen ja mahdollisesti myös muiden oppiaineiden kanssa, esimerkiksi kirjoittamalla aine tai valmistelemalla esitelmä tietokoneella. Kurssi suoritetaan hyväksyty/hylätty -merkinnällä.

Kotitalous

Lisäluokan kotitalousopetuksessa tavoitteena on syventää ja kerrata peruskoulun kotitalousopetuksen oppisältöjä. Tavoitteena on arjen moninaisten hallintataitojen oppiminen. Opinnoissa harjoitellaan ottamaan vastuu omasta ja ryhmän työstä. Saadaan harjoitusta monipuolisen ja taloudellisen ruoan valmistamisesta, ja täydennetään kodin siivoukseen liittyviä taitoja sekä opitaan kuluttaja- ja ihmissuhdetaitoja. Arviointi kohdistuu sekä työskentelyyn että työn tulokseen. Arvioinnissa käytetään sekä itsearviointia että opettajan palautekeskusteluja numeroarvioinnin perusteeksi.

Kuvataide

Lisäluokan kuvataideopetuksessa kerrataan ja syvennetään pitkän valinnaisen kuvataiteen osa-alueita oppilaiden taso ja harrastukset huomioon ottaen. Mahdollisuuksien mukaan painotetaan kuvaviestintää ja mediatekniologiaa.

Tekstiilityö

Lisäluokan tekstiilityön tavoitteena on tutustua kädentaitoihin erilaisten tekniikoiden ja työtapojen myötä. Tavoitteena on oppia ottamaan vastuuta töiden tekemisestä, oppia arjessa tarvittavia kädentaitoja ja saada onnistumisen kokemuksia oman työn tekemisestä. Arviointi kohdistuu sekä työskentelyyn että työn lopputulokseen. Kurssi suoritetaan hyväksytyt/hylätty merkinnällä.

Oppilaanohjaus

Lisäluokan oppilaanohjauksen tavoitteena on täydentää oppilaiden tietämystä jatkokoulutuksesta ja työelämästä. Tavoitteena on myös lisätä oppilaan uravalintaan liittyvää itsetuntemusta. Opetuksessa pyritään siihen, että oppilas osaa tehdä tietoisin ja kypsän uravalintapäätöksen ja että hän motivoituu koulutukseen päästäkseen mahdollisimman hyviin tuloksiin myös muissa oppiaineissa. Oppitunneilla käydään läpi oppilaiden kiinnostuksen mukaan suosituimmat koulutus- ja ammattialat ja pääsyvaatimukset niihin. Muita sisältöjä ovat työläinsäädäntö, työsopimukset ja työpaikkahaastattelut. Oppilaat myös arvioivat omia kykyjään ja edellytyksiään eri koulutus- ja ammattialoille. Oppilaanohjaaja antaa oppilaille henkilökohtaista ohjausta uravalinnassa sekä työharjoittelujen järjestämisessä.

Lisäopetuksen ohjaus ja projektityötunnit

Lisäopetuksen ohjauksella varmistetaan lisäluokan mahdollisimman hyvä onnistuminen jokaisen oppilaan osalta. Lisäopetuksen ohjaus tukee oppilasta opintojen suorittamisessa kokonaisvaltaisesti. Lisäopetuksen ohjaustunneilla (LLO-tunneilla) tutustutaan oppimistekniikoihin, käsitellään ryhmää askarruttavia asioita ja tilanteen mukaan tuetaan käytännössä lisäluokan koulunkäyntiä, esimerkiksi esittelemällä tehokkaita tapoja valmistautua jonkin tietyn aineen kokeeseen.

LLO-tunneilla opetellaan ryhmässä olemista ja keskustelemista ja annetaan luokalle mahdollisuus pohtia koulua, ihmissuhteita ja muuta elämää. LLO-tunneilla seurataan myös jatkuvasti koulun sujumista. Jos koulun puolella nousee jotain ongelmia tai haasteita, lisäopetuksen ohjaaja osaltaan selvittelee niitä ja auttaa lisäluokkaa käsittelemään tilannetta.

Lisäopetuksen ohjauksella ja projektityötunneilla keskitytään myös lisäopetusryhmän sisäiseen dynamiikkaan. Tähän kuuluu muun muassa ryhmänmuodostus, ryhmäyttäminen ja mahdollisten ryhmässä syntyvien kiistojen selvittely aikuisen tuella. Muuten projektityötunnit käytetään lisäopetuksen ohjaajan, luokanvalvojan ja lisäopetusryhmän yhdessä suunnittelemana tarkoituksellisella ja kasvattavalla tavalla.

Ohjaustoimintaan sisältyy opintoihin orientoituminen ja ohjaaminen, henkilökohtaisen oppimissuunnitelman laatiminen, arviointi- ja ohjauskeskustelut, teemapäivät, retket, leirit ja muu ryhmätoiminta. Lisäopetuksen ohjaukseen kuuluu myös oppimistavoitteiden toteutumisen ja opintojen edistymisen jatkuva arviointi.

Lisäopetuksen ohjauksesta ja projektityötunneista vastaa lisäopetuksen ohjaaja.

Työelämään tutustuminen

Oppilaalle järjestetään työelämään tutustumisen jaksoja koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilas voi hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammateista aidoissa työympäristöissä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle järjestetään mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Oppilaat hankkivat TET-harjoittelupaikkansa itse. Tarvittaessa koulu kuitenkin avustaa paikkojen löytämisessä.

10. Työvaltainen opiskelu

Lisäopetuksen voi suorittaa myös työvaltaisena opiskeluna niin sanotulla Työkymppillä. Työvaltainen opiskelu koostuu pääosin yhdestä tai kahdesta pitkästä TET-jaksosta. Jokaiselle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma, jossa määritellään työvaltaisen lisäopetuksen sisällöt ja tavoitteet. Opetusta ja ohjausta on yhteensä 1100 tuntia. Työvaltaisen lisäopetuksen järjestää Hakkarin koulu ja lisäopetuksen oppilaat ovat Hakkarin koulun oppilaita.

TET-jakso (työelämään tutustuminen) voi sisältää tutustumisjaksoja eri työpaikoilla, koulutuskokeiluja ja opiskelua toisen asteen oppilaitoksessa tai muita järjestelyitä, jotka palvelevat oppilaan tarpeita ja tukevat hänen elämänhallintaansa, jatko-opintovalmiuksiaan sekä urasuunnitteluaan.

Oppilaalla on myös mahdollisuus korottaa haluamiaan perusopetuksen opetussuunnitelmassa olevien yhteisten aineiden arvosanoja lähinnä itsenäisen opiskelun keinoin. Numeroiden korottamisesta sovitaan työvaltaisen lisäopetuksen kohdalla aina tapauskohtaisesti ja se järjestetään opetuksen järjestäjän mahdollisuuksien mukaan.

10.1. Tuki ja ohjaus

Oppilasta ohjataan ja tuetaan itsenäisten perusteltujen valintojen tekemisessä sekä omatoimisuudessa. Häntä ohjataan ymmärtämään, ennakoimaan ja hallitsemaan hänen elämässään tapahtuvia asioita. Tavoitteena on rohkaista nuorta ottamaan itse vastuu elämästään ja itsensä kehittämisestä, oppia ymmärtämään itseään ja ihmisten erilaisuutta sekä opettaa nuorelle kuinka hän itse voi ratkaista omia ongelmiaan. Ohjauksessa painottuvat oma hyvinvointi ja itsensä kehittäminen, arkielämän taidot, ihmissuhde- ja vuorovaikutustaidot sekä ongelmanratkaisutaidot. Henkilökohtaisten oppimistavoitteiden toteutumisesta arvioidaan säännöllisesti käytävissä ohjaus- ja arviointikeskusteluissa. Oppilaan itsearviointi on tärkeä osa oppimisprosessia. Yhteistyö oppilaan huoltajien kanssa on tärkeä osa opiskelujen tukemista.

Työvaltaisen opiskelun suunnittelusta, järjestämisestä sekä ohjauksesta vastaa Hakkarin koulu yhteistyössä lisäopetuksen ohjaajan kanssa. Moniammatillinen yhteistyö eri tahojen kanssa on avainasemassa opiskelujen toteutuksessa ja tukemisessa. Työvaltaista lisäopetusta suorittavia oppilaita sitovat Hakkarin koulun säännöt.

10.2. Arviointi ja todistukset

TET -jaksot arvioidaan yhdessä oppilaan, lisäopetuksen ohjaajan ja työelämän edustajan kanssa. TET-jaksoista oppilas saa työtodistuksen työpaikasta. Oppilas saa lisäopetuksen suorittamisesta työvaltaisena opiskeluna todistuksen, johon merkitään TET -jaksot laajuuksineen, sekä mahdolliset opiskellut kouluaineet ja niistä annetut arvosanat.